

K A R D A S

Mėnesinis Mokslo ir Kritikos Žurnalas

No. 3

KOVAS MARCH, 1920

Metai VII

“Kardo”

Apžvalga

IDOMIOS SKAITLINĖS.

Massachusettso komisija, kuri tyrinėjo pragyvenimo brangumo priežastis, išleido ne paprastai įdomų raportą.

Raporte kalbama, tarp kito ko, apie avalynės brangumą.

Išvados sakoma, kad avalynę pabrangusi ne todėl, jog avalynės vertėvos lupą aukštas kainas, o todėl, kad odos fabrikantai keičia kainas ant pardudamos odos.

Raporte skaitlinėmis priparodoma, kad avalinės vertėvos paskutiniaus 12 mėnesių turėję mokėti už odą 161 nuoš. daugiau, negu 1913 m. Tuo pačiu metu jie už avalynę ėmę tik 151 nuoš. daugiau, negu 1913 m. Komisija nemaža vietos pašvenčia apibudinimui tikrųjų pelnagaudų. Ji pirmą eilę kalba apie Central Leather Co. Ta kompanija turi išleidusi taip vadinamų preferred šerų už \$40,000,000. Tie šerai neša 7 nuoš. Be to yra išleista taip vadinami common šerai už \$10,000,000.

Neseniai kompanija paskelbė metinę atskaitą. Pasirodė, kad 1919 m. jos dalininkai turėjo 190 nuoš. daugiau pelno, negu 1918 m.

1919 m. kompanija turėjusi \$14,000,000 pelno. Preferred šerai dalininkams atneša 7 nuoš. dividendo, o common šerai 30 nuoš. su viršumi.

Dus ne pro šalį pažymėti, kad 1913 m. kompanija absoliučiai nemokėjo jokio dividendo už common šerus. Tų šerų vertė pakilo tik karės metu. O tatau liudija, tariant Scott Nearingo žodžiais, kad “karės biznis kai kuriems buvo labai geras biznis”.

Imkime da vieną pavyzdį. Jūs, suprantama, pastebėjote, kad kalnieriai nudiens brangsta. Be to gal jums bus įdomu sužinoti, kiek uždirba kalnierių fabrikantai.

Viena didžiulė kompanija paskelbė savo atskaitą už pėreitus metus. Atskaitoj sakoma, kad preferred šerai atnešė 7 nuoš. dividendo, o common šerai 29.9 nuoš.

Kalbant paprasta kalba, tai reiškia, kad 1913 m. kompanija turėjo \$1,903,277 gryno pelno. Gi 1919 m. tas pelnas pašoko ligi \$5,153,129.

Ir, “karės biznis kai kuriems buvo geras biznis”...

LAISVAMANIAI TURI BUTI PERSEKIOJAMI.

William Jennings Bryan šiomis dienomis kalbėjo Bostone. Savo kalbą jis pašventė kritikai Darvino teorijos. Girdi ta teorija esanti niekam tikusi, kadangi ji tvirtinanti, jog žmogus paeinas iš beždžionės!

Faktas yra tas, kad Darvino teorija niekur netvirtina, jog žmogus pacina iš beždžionės. Ir tie, kurie skelbia tas nesąmones daro vieną iš dviejų: arba visai nesupranta Darwinizmo, arba sužinia meluoja.

Toliaus Bryan pareiškė, jog būtina reikia išguldinėti tikėjamą mokykloje. Girdi krikščionys esą per daug nuolaidūs. Jiems reikėtų imti nagan laisvamanius. Esą buvę laikai, kada tikintis galėdavo užduoti netikinčiui klausimą: "Išaiškink, kaip raudona karvė, maitindamasi žalia žolia gali duoti baltą pieną?"

Ir kada netikintis negalėdavo atsakyti klausimams, — su juo pasielgdavo, kaip pridera.

Po viso to, aišku darosi, kodel Clarence S. Darrow nemato jokio skirtumo tarp Billy Sunday ir Billy Bryan.

Abu labu tokiu.

NAUJA UPTON SINCLAIR'O KNYGA.

Upton Sinclair yra gerai žinomas lietuviams. Skaitančioji publika jį pažįsta kaip "Raisto" autorių. Šiomis dienomis tasai rašytojas išleido naują knygą. Knygos antgalvis "The Brass Check". Tai prostitutės simbolas. Knygoj išvelkama aikštėn Amerikos žurnalizmo parsidavimas viešpataujančiai klesai. Joje vaizdžiai nupiešiama, kaip karės metu ir dabar didlapijai prasimano nebūty daiktų.

Jie sužinia skelbdavo ir dabar tebeskelbia biauriausius melus apie socialistus, radikalus ir Rusiją. Tą kampaniją yra varoma tuo tikslu, kad, uždėjus slogutį ant žodžio ir spaudos laisvės. Mat "radikalų" skaičius nudien didėja ir didlapijai, viešpataujančios klesos reiškėja, deda pastangų, idant sukiršinų žmones prieš "raudonuosius". Jie skleidžia melus tuo tikslu, kad pateisintų savo darbelius.

New Yorko socialistų tardymas kuoaishiausiai parodo, kaip žemai gali nupulti spauda.

New Yorke ir-gi kreipiamasi į "ekspertus", kurie bando darodyti, jog socialistai spėka nori nuversti valdžią. Kai kurie tų ekspertų pasirodė tokiais jau dideliais žinovais socializmo, kaip kun. Pranaitis žydų kalbos...

K A R D A S

(SWORD)

Published every month by
Lithuanian Freethinkers' Federation of America
at 1443 N. Paulina Street, Chicago, Ill.

SUBSCRIPTION PER YEAR:

In the U. S. of N. A. \$1.00
In Canada and Europe \$1.25
Single copy 10c.

Mokslo, Literatūros ir Kritikos Žurnalas.

Leidžia

Lietuvių Laisvamanių Federacija Amerikoje.
1443 N. Paulina Street, Chicago, Ill.

PRENUMERATA METAMS:

Amerikoje \$1.00
Kanadoje ir Europoj \$1.25
Pavienis numeris 10c.

Entered as second class matter November 16, 1918, at the Post Office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

busiai Beilio bylai Kieve. Kaip skaitytojai atsimena, Beilio byloj figuravo "ekspertai", kurie bandė darodyti, jog žydai tikrai naudoja krikščionių kraują. Tų ekspertų tarpe buvo ir kun. Pranaitis.

Nem Yorke ir-gi kreipiamasi į "ekspertus", kurie bando darodyti, jog socialistai spėka nori nuversti valdžią. Kai kurie tų ekspertų pasirodė tokiais jau dideliais žinovais socializmo, kaip kun. Pranaitis žydų kalbos...

O tuo pačiu metu didlapijai šunis karia ant socialistų.

Sinclair'o knyga ytin įdomi. Ji parodo, kas kontroliuoja Amerikos spaudą ir kodel ta spauda diena iš dienos skleidžia melus.

Kapitalistų spauda, — tai prostitutė. O prostitutė vadinama tą ypata, kuri parsiduoda už pinigus.

Išvadas darykite patys.

PADEKIME LIETUVOS DRAUGAMS.

Savą konstitucijon laisvamaniai įrašė pra kilnų obalsį.

Kovoti su visais sąžinės ir politikos laisvės varžytojais.

Ir ligi šiol jie buvo ištikiami tam obalsui.

Prasideda Mockaus byla. Išsivamania tuoj atsisaukė. Jie nesigailėjo nei triuso nei pinigų.

Gausios aukos pradėjo plaukti apsigynimo fondan. Draugų laiškuose matėsi pasiryžimas kovoti ligi paskutiniųjų.

Dabar mes gyvename da svarbesni momentą. Neužilgo Lietuvoj prasidės rinkimai. Nuo tų rinkimų pareis Lietuvos ateitis, Lietuvos darbo žmonių gerbuvė.

Šiuo momentu mūsų brolių teisės mindžio jama po kojomis. Padėtis ponai juo tolyn, tuo darosi drąsesni. Jie vis labiau ir labiau kėsina ant žmonių laisvės.

Žodžio, spaudos ir susirinkimų laisvė panaikinta.

Mušama ir pasiteisinai nelaidžiama.

Kiek laiko atgal vienas draugas iš Lietuvos rašė:

— Kol-kas da laisvas. Bet ką lemia rytojūs, — nežinau. Gal prisieis vėl atsідurti už geležinių krotų...

Atsідurti už krotų užtai, kad jis laikraščiuose išvilko viešumon klebono (reikia pastebėti, kad tas klebonas da caro laikuose turėjo silpnybę rašyti "donosus" ant vietos darbuotojų) ir tulų valdininkų darbelių.

Šiomis dienomis mes vėl gavome laišką, kuriame sakoma, kad anas draugas jau atsідuręs už krotų.

Be jokio teismo, be jokio tardymo.

Klebono ir valdininkų pasidarbavimu.

Tokių tai dalykų dedasi Lietuvoj, kurią valdo kunigų sėbrai.

Ar mes galime ramiai žiurėti tai?

Jei taip, tai kokią reikšmę turi tie gražūs mūsų obalsiai?

Ar mes įrašėme juos konstitucijon tik tam, kad nepildžius jų?

Ne! Šimtą kartų ne!

Mes pildėme juos. Mes nebuvo tais hipokritais, kurie vienaip kalba, o kitaip daro. Apie tai liudija mūsų praėtis.

Kuomet buvo daroma pasikėšinimų ant

sąžinės ir žodžio laisvės, — mes stojome kovon.

Ir laimėjome.

Anapus jurės eina nelygi kova.

Viena pusė naudoja politikos agitacija bažnyčią ir visas kitas įmones.

Jie veikia liuosai. Jiems viskas galima.

Kitai pušei negalima daryti susirinkimų, negalima liuosai kalbėti.

Jie pavojingi kunigų ir jų sėbrų interesams.

Nežiurint to, jie pasiryžo vesti žuties ar buties kovą.

Kas tie "jie", — jūs žinote. Tai Lietuvos darbo žmonės, tai mūsų draugai.

Ne, daugiau to. Jų eilėse gal ne vienas mūsų turi brolių, tėvą, giminaitį.

Ar mes nepadėsime jiems? Ar šioj sunkioj valandoj mes atsigręšime nuo jų?

Ne, mes to nepadarysime! Mes to negalime padaryti!

Gi padėti Lietuvos draugams mes galime šioj kritiškoj valandoj tik vienu budu.

Teikimu jiems materialės paspirties.

Užtat aukokime, kiek galėdami, Lietuvos Laisvės Fondui, kuris šiuo momentu rūpinasi suteikti Lietuvos darbo žmonėms kuo daugiausia pagalbos.

Aukas galite siųsti "Kardo" adresu.

Aukas siųskite tuoj.

Kas suteikia paspirties laiku, tas dvigubai patarnauja.

Paskui pagalba nebeatneš tos naudos, kokią ji gali atnešti dabar.

Tad talkon Lietuvos darbo žmonėms!

Jiems laimėjus — laimėsime ir mes, jiems pralaimėjus — pralaimėsime ir mes.

AVELIŲ SKAIČIUS MAŽEJA.

Dvasininkams pradėda nubesisekti. Jų biznis smunka. Parapijonų skaičius nydienu mažėja. O tatau reiškia, kad ir įplaukos mažinasi.

Pereitais metais bažnyčių pastatyta visai nedaug.

Dvasininkai teisinasi, kad bažnyčių nebuvimo statoma tik todėl, kad viskas baisiai pa-brango.

Ziūrėkite, kokie jie ekonomiškai!

Tečiau tikrosios priežasties reikia ieškoti ne dvasininkų "ekonomijoje", o parapijų su mažėjime. Kurie iš galams statys naujų bažnyčių, kuomet ir senosios pustuščios?

"Sunday Schools" pereinamais metais netekusios dviejų milijonų lankytojų.

Tokis apsirėškinimas dvasininkams neša daug susirupinimo.

NORIMA IŠGULDINĖTI BIBLIJĄ MOKYKLOSE.

Kai kurie žmonės deda pastangų, kad įvedus Illinois valstijos viešosiose mokyklose biblijos pamokas.

Ir tai įstatymdavišku keliu!

Jie nori, kad Illinois valstijos legislatura pravesų tokį įstatymą, kuris priverstų mokyklose "guldyti" bibliją.

Well, kodėl nepadarius da vieno žingsnio.

Prašyti legislaturą, kad išleistų tokį patvarkymą, kuris verstų visus žmones lankyti bažnyčias...

GESTAI.

Gerai kalbėtojai, ko nedasako žodžiais, tai papildo gestais. Imkite, pavyzdžiui, kun. Žilų.

Jis gerai kalba, bet da geriau naudoja gestus.

Jis norėjo pasakyti, kad reikia visus tuos, kurie neremia Smetonos-Galvanūske valdžią, pakarti.

Bet žodžiais jis to nepasakė, o tik parodė, kaip užnerianra virvė.

Ir klausytojai suprato jį kuopuikiausia.

Dabar kiti tėvukai gali panaudoti tokius jau gestus kalbėdami ir apie tuos, kurie neklauso Lietuvos kunigų.

Skirtumas visai nedidelis. Juk dabar labai sunku pasakyti, kur baigiasi Smetonos, ex-klerikas neteisingumo, atsiprašome, teisingumo ministeris, etc., o prasideda Lietuvos klebonai...

NELENGVAS DARBAS.

Vyriausias pašto viršininkas ryžasi išskalbti visoki "raudonumą" iš radikalės spaudos. Bet tai esąs visai nelengvas darbas.

Jeigu Dievas yra visąžinantis ir visagalis, tai dar žmogui negimus jis žino jo kokiš jis bus ir kaip jis gyvens. Jis negali būti nė geresniu, nė blogesniu; jei jis ir norėtų. Jeigu žmogus siektų dangaus, kuomet jį Dievas nusprendė paklon, jis eity prieš Dievo valią, ir jei jis to atsiektų, tai Dievas reiškia nėra visagalis, nes jis negalėjo pasipriešinti geriems žmogaus norams.

Paprašykite savo kunigo išrišti jums tą klausimą.

TIKEJIMŲ PAĖJIMAS.

(Publga).

Tokių būdų dar laukiniuose laikuose pasivairias tautas atsirado paprotys teikti aukas dievams. O iš to papročio išėjo paprotys budavoti bažnyčias. Ir štai kokių būdų. Yra, pavyzdžiui, Afrikoje, pas negrus, kai kur tokie paprotys. Jie budavoja ant kapų namų, o jame slato valgi. Namai ant kapų skaitosi šventomis vietomis. O šventi vieta ir yra bažnyčia; o valgis padėtas ant kapo toje bažnyčioje skaitosi auka mirusiai vėlei.

„Vėle, vėle, padaryk man tą ir tą“ — meldžiasi jai laukinis, duodamas valgi ir teikdamas auką. Po tokios aukos lengvai gali atsitikti kaip tik tas, ko norisi besimeldžiančiam. Tada jis nusprendžia, kad tas atsitiko tik ačiu jo maldoms. Apie tai jis pradeda pasakoti ir šaukti visame kaime: „štai kokia puiki, gera, galinga vėlė.“ Suprantama, tokie šauksmai greitai pritraukia atidą kitų žmonių. Tada prie šventos vietos, prie kapo ir bažnyčios subėga boriai kitų laukinių, taipgi su įvairiais maldavimais. Kiekvienas ko nors maldauja. Kiekvienas rupinasi užtikrinti sau kuodaugiausia: teikti skatikinę auką, o už tą gauti ko nors geresnio. Suprantama, apie nepaprastai maldas maldininkai užtyli, arba suverčia kalnę ant blogų dvasių, ar ant paties savęs, o apie pasiskusias pasakoja visiems ir kiekvienam.

Taip įeiną garbėn vėlės tų, kurioms meldžiamasi. Atmintis apie jas tuo būdu gali laikyties tarp žmonių ištisus šimtus ir net tukstančius metų.

Taip, pavyzdžiui, buna prie šeimynų susitvarkymo. Kiekviena šeimyna gerbia savo pranokėją viršininką. Garbinimas čia iš kartos į kartą. Per tą ilgą laiką šeimyna spėja užaugti į didelę gentį-tautą. Bet ir tauta irgi garbina visą tą patį pranokėją, ypač jei jis pragarsėjo, begyvendamas. Jį pradeda skaityti ypatingu didvyriu, pusiaudieviu,

o tai ir dievu. Dievas — tai ta pati vėlė, t. y. keno nors vėlė, tik labai stipri, galinga. Garbindami tokį dievą, žmonės pradeda jį augšlinti, per daug girti visus jo gerumus. O apie tuos gerumus, suprantama, prisleina spręsti pagal save, tik priskaityti tuos gerumus dievui daug didesniame laipsnyje. Dėl to išeina: žmogus žinantįs, o dievas visą žinantįs; žmogus geras, o dievas visų geriausias. Galų-gale pasirodo, kad dievas ir visąžinantįs, ir visągalintis, ir amžinas, ir visuresantis. Ir išeina pamaži, kad tikėjimas į mirusią vėlę kokio nors protėvio pasidaro tikru tikėjimu į didelį dievą.

Galų-gale žmonės pradėjo patįs užmiršti iš kur atsirado pats juos toks tikėjimas. Užmiršta ir tai, kad tas pats dievas buvo kadaise tokiu pat žmogum, kaip ir visi. Ir iki šių laikų ne visi žmonės supranta, kad jie tveria savo dievus pagal savo paties paveikslą ir pavydą. Dėlto tai dievai juodspalvių negrų — taipgi juodspalviai, dievai raudonodžių indjonų — taipgi raudonodžiai, dievai apšvestų tautų — visąžinantįs ir visągalintis, dievai karingų tautų patįs labai karingi. Žodžiu, — koks žmogus, toks ir jo dievas. Daugelis tautų tuo būdu išgalvojo sau įvairių dievų. Kiekviena gentis savo dievą, kiekviena tauta — daug dievų, žiurint skaičiaus genčių.

Taip atsirado daugdievytė, o iš daugdievytės, pats savaimi išaugo tikėjimas į vieną dievą. Prie to priėjo netik žydai, bet ir chiniečiai, indusai, senovės persai.

Delko žmonės tiki, kad yra pomirtinis gyvenimas, pekla ir rojus, geras ir piktas kitame sviete.

Bėveik visos tautos ir gentys apart pačių laukinių, tiki į dievą ar į dievus, tiki į pomirtinį gyvenimą, į rojų ir į peklą.

Bet tikėjimas daugelio laukinių į pomirtinį gyvenimą visgi dar yra labai silpnas ir paikas. Pavyzdžiui, kiti mano, kad vėlė po

Žmonių tamisintojai nusigandę. Naujos gadinės mėsos sumūcho jų "nesugriaujamo tikėjimo" faktus.

mirties pagyvens, pagyvens ir taipgi mirs. „Aš savo dēdą per 5 metus sapne matydavau o po to perstojau matęs, dėlto, kad jo vėlė numirė“, — taip aiškino vienas laukinis keliaumininkui. O kiti laukiniai mano, kad mirusiojo vėlė gali gyventi daug ilgiau, dargi šimtus metų. O kiti kalba, kad ji gyvena dar amžinai, reiškia ir iki šio laiko tebėra gyvos vėlės tėvų ir protėvių. Visi vardai jų spėjo jau užsimiršti, o jų vėlės visgi dar gyvos.

Ypač pragarsėję gerbimų vėlių savo mirusių tėvų ir protėvių yra chiniečiai. Bet toks tikėjimas pasitaiko ir pas kitas tautas. Pavyzdžiui, manganai mano, kad jų protėviai gyvena iki šio laiko, tik tai toli nuo čia, ypatingoj vietoj. O kokioj gi? „Ta vieta kuriai po žeme, kalba patagoniečiai, kadangi kunai palaidotų žmonių yra po žeme, o kur kunas, ten ir vėlė.“ Pas tą tautą yra paprotis laidoti savo numirėlius urvuose ir giliose duobėse. O niekuriuos genčių indionų laidoja savo numirėlius ant medžių, o Borneo salos gyventojai — ant kalnų. Dėl to tie laukiniai mano, kad vėlė gyvena kalnuotoj vietoj, o iš ten, laukinių nuomone, yra kelias į dangų. Nežinodami kas yra dangus, jie mano, kad dangus kristolinis skliautas. Taip, pavyzdžiui, manė ir senovės graikai; pas juos dievų buvime buvo Olympo kalnas Graikijoje, o iš ten buk buvęs kelias į dangaus skliautą. O Samara laukiniai skaito, kad vėlės mirusių gyvena nevie-noj, o dviejoje vietoje, tai žiurint pagal turtą vėlių. Viena iš tų vietų puiki, kita — baisi. Ta, kuri geresnė prirengta turtingiems ir viršininkams, o kuri blogesnė — del paprastųjų žmonių. Gera vieta — tai kas tai panašaus į rojų, o kita — panaši pek-lai. O pakliuna žmonės į rojų, ar į peklą ne už savo užsitarnavinimą, o žiurint į tai, ku-o jie buvo anči žemės.

Koks surėdymas gyvenimo aname sviete? Pagal daugelio tautų tikėjimą, toks pats surėdymas, kaip ir šiame. Yra ir ten vyresni yra ir mažesni. Yra ir ten nelaimingi, yra ir ten laimingi.

Bei ir apie pomirtinį gyvenimą mastymai pamaži ejo vis tolyn ir tolyn. Kur, pavyzdžiui, padėti paprastą žmogų, jei jis taipgi buvo narsiu didvyriu ir abelnai naudingų, gerų, garbių? Suprantama, ir jis eis į rojų. Ir štai dar puslaikiniuose laikuose pradėjo mintyti, kad vėlės papuola į rojų arba peklą, žiurint savo paties užsitarnavimus. Gera vėlė skrenda į rojų, o bloga — į peklą.

Bei kas tai yra rojus ir kas tai yra pekla? Kiekviena tauta įsivaizdina savaip, pagal savo pačių gyvenimą. Visada prie to būdavo taip: sugalvodama peklą, kiekviena tauta rinko į kruvą viską, kas tik žinojo blogiausio ir baisiausio. O sugalvodami rojų, ji rinko į kruvą viską, kas tik skaitėsi geriausiu ir maloniausiu. Dėlto, pavyzdžiui, mahometoniškame rojuje išganytieji geria vyną ir bučiuoja gražiausias mergaites ir suprantama, jiems nereikia nieko dirbti. Senovės graikų rojuje išganytieji visą laiką gali kariauti ir priegiami ne miršta. Indionų rojuje jie visą laiką medžioja, o katalikų rojuje jie visą laiką meldžiasi ir garbina Dievą. Labiausiai baisią peklą sugalvojo indusai. Ten kiekvienai vėlei atsilyginama sulig jos darbais. O senovės egiptiečiai tikėjo dar kad po žmogaus mirties jo darbai yra svertami ant tam tikrų svarstyklių, geri ir blogi, ir teisiam mirusiųsiais vyriausias egiptiečių dievas Oziris. Pasverimui žmogaus darbai pas Ozirisą buvo ypatingas saikas, saikas gero ir pikto. Toks saikas yra ir pas visas apšviestas tautas ir dar pas puslaikines tautas.

Bei pas laukinius visai nėra tokio saiko. Pavyzdžiui, vienas laukinio hottentono paklausė: kas tai yra geras ir kas tai yra pik-tas? Ant to jis atsakė taip: „jeigu aš pavogsiu Kieno-nors pačią, — tai gera. O jeigu pas mane ją pavogs — tai bloga.“ Reiškia geru vadinaš tik tas, kas dėl manęs gera. Bet juk ir apart manęs yra pasaulij kiti žmonės. Nejaugi su jais visai nereikia skaityties?

Pamaži įvairių genčių ir tautų žmonės išmoko protaut ne hottentotiškai. Jie noroms

nenoroms pradėjo galvoti ne tik apie pačius save, bet ir apie kitus tokius pat žmones. Ir kaipgi negalvoti? Dėl paties parankumo, dėl apsaugojimo savo paties gyvasties, prisieina vienyti su kitais žmonėmis, kad veikus bendromis spėjomis. O delei to susivienijimo kitą sykį prisieina patapti ir savuoju. Iš štai pamaži geru pradėjo vadintis visa tai, nuo ko buna gera visiems žmonėms, o ne vienam tik kokiam žmogui. Indijos, Persijos, Chinijos gudruoliai, krikščionys, priešė galų-galę prie tokios gyvenimo taisyklės: "nedaryk kitiems to, ko nenori; kad tau kiti darytų." Ačiu tai taisyklei, ištikrųjų visi žmonės pasaulyje galėtų laimingai susitvarkyti.

Ir štai kas ypač stebėtina: prie vienos ir tos pačios taisyklės priešė žmonės įvairių šalių ir kiekviena priešė savitais neperimdami tos taisyklės nuo kitų tautų. Iš to matyti, kad tokia gyvenimo taisyklė tikrai atsako interesams visų žmonių ir tautų. Reikia, jos ir turi laikytis kiekvienas žmogus tvirtai, tvirtai. Tada visiems bus geriau gyventi pasaulyje.

Štai kokių būdu ir štai dėlko išaugo tikėjimas, tikėjimas į vėlę ir į jos pomirtinį gyvenimą ir tikėjimas į dievus. Tikėjimas į vėlę išaugo pats savaimi, ačiu neteisintiems aiškinimams gyvenimo ir mirties. Tikėjimas į gyvus dievus išaugo iš tikėjimo į mirusias vėles. Be tikėjimo nė vienas žmogus negali gyventi. Bet kiekvieno žmogaus tikėjimas — tai jo paties asmeninis dalykas. Tai dalykas jo sąžinės ir jo proto.

Bet yra toks tikėjimas, be kurio neturi gyventi nė vienas žmogus.

Koks gi tas tikėjimas?

O štai koks.

Buvo laikai, tamšūs laikai, kada žmonės gyveno visame pasaulyje sunkiai ir nepakenčiamai.

Atėjo laikai, geresni laikai, kad lengviau ir šviesiau pasidarė gyventi ant žemės.

Bus ir vis artinasi tokie laikai, kada bus laimingi visi žmonės ir kada nebus pasaulyje alkanų, nelaimingų ir nuskriaustų, kad ateis viešpatavimas tiesos ir teisybės visame pasaulyje. — Vertė K. Baronas.

O LIAUDIE, PABUSK!

Bet liaudis miega, kada baurioji reakcija smaigia laisvę.

POPIEZIŲ JUBILIEJUS.

II.

Ryto "viešpatavimo ant pasaulio" triumfas.

Šiandien atlikta uvertiura prie to triumfo.

Ji praskambėjo grandiozinai, išdidžiai, su efektu.

Puikioj Tikėjimo Propagandos bažnyčioj altorius aplipęs kardimolais.

Viskas aplinkui juoda nuo sutonų.

Dalyvaujantieji kunigai, tai — suvažiuoję iš viso pasaulio kampų misionieriai.

Tai išdidus susirinkimas.

Academia polyglotta.

Orchestra išpildė Verdi's uvertiura "Buties galybė", ir kafedroj pasirodė semitiško tipo žmogus.

Žemai pasikloniojęs "bažnyčios kunigaikščiaus" ir "paprasties" juodietis sutonams, jis prabilo karštai kokia tai išdidžia, nesuprantama kalba.

Tai Skubralla Mubarak, misionierius, atvažiuojęs iš Livano.

Jis senąja žydų kalba garbina mokslinius popiežiaus darbus.

Jam užbaigus kalbėti, kafedroj pasirodo kitas semitas. Apyseis, su ugniniai blizgančiomis akimis, ir kalba kokia tai keista kalba.

Tai Francisco Katulla, žydąs.

Paskui seka širietis, turkas, arabas.

Kafedroj pasirodo žmogus su aro profilu.

Tai Andrea Malovik, albanas.

Gražus arabas Kolian — Bechnam, nekalba, o dainuoja.

Juodas, lyg saulės nusvilintas, kurdas Giyanni Nissan, iš Kurdistano.

Visi jie garbina popiežių, kiekvienas savo kalba.

Ir lyg muziką klausomas nesuprantamas kalbas bažnyčios kunigaikščiai ir kareiviai-misionieriai.

Tai kalba pasaulis.

Vėl orchestra išpildo Verdi's uvertiura — ir kafedroj pasirodo du žmogū su geltonais plaukais veidais, siaurutėmis, kreivomis akimis.

Tai Džuen ir Pavlo Tien, kiniečiai. Jie garbina misionierių žygius Kinijoje.

Seka milžiniško ugio vyras.

Tai Andrea Nghidi, kafras.

Ji pavaduoja singalietis su labai maloniomis akimis. Matteo Kokkikunnel.

Ir juo daugiau skamba tos nesuprantamos kalbos, tuo susirinkusieji darosi triukšmingesni.

Tai pasaulis visomis savo kalbomis garbina popiežių.

Tas keistas "divertimentas" tęsiasi be galio.

Tarytum visa tai matai ir girdi sapne.

Klausytojų eilėse tai šian, tai ten pastebima linksmybės šypsa.

Armenai, lenkai, švedai, ispanai, anglai išgirdo nuo kafedros prigimtą kalbą.

Aš sukrutu.

Pasigirsta rusų kalba.

Stanislovas Bortnovski garbina popiežių rusiškai.

Aš žiuriu į auditoriją.

Tai sen, tai ten žmonės sukruta, išgirdę prigimtą kalbą.

Olandų kalbą pavaduoja rumunų, rumunų — graikiška, graikų — vokiška.

Suskambėjo Viennos muzika "Valandų šokis" iš "Giosonda", ir kafedroj pasirodė pamokslininkas — šiaurinės Amerikos indijonas, Alberto Neganquet.

Po jo seka zulusas, Luigi Moishonga.

Lyg prieš jūsų akis yra lošiama koki tai feerija.

Tas kalbų įvairumas, žmonių margumas, pati tvarka, kokioj perstatoma įvairių šalių kalbėtojai—Palestina, Madagaskar, Vengrija, Kanada, Kinija, sirdaryta tuo tikslu, kad nustebinus žmones.

Tai ekzaltuoja misionierių.

Prieš jus ištikrųjų Romos bažnyčia valdo pasaulį.

Ir kuomet paskutinis iš pamokslininkų baigia savo kalbą, kafedroj pasirodo Propagandos rektorius — akademikas ir užbaigia susirinkimą trumpa kalba:

I jus kalbėjo ne silpni žmonės, — jus girdėjo šventoj Rymo bažnyčios balsą. Ji kalbėjo i jus savo lotynų — graikų — žydų — siriečių — turkų — samaritonų — ispanų — albanų — arabų — kurdų — armenų — keltų — francuzų — kafrų — lenkų — portugalų — švedų — koptų — anglų — rusų — vokiečių — kinų — singaliečių — indijonų — airių — zulusų — vengrų — efiopų — olandų — rumunų — norvegų — italų kalbomis. Viso pasaulio kalbomis. Rōmos bažnyčia, visur neša krikščionišką kultūrą, nėra to kampo, kur nesigirdėtų mūsų lotynų kalbos. Ir i tą kalbą pasaulis visomis savo kalbomis atsako, gailindamas šventąjį tėvą.

Po to ypae triūnfaliai sušambėjo marsas.

Degančiomis akimis marsavo misionieriai.

Lyg Romos legionieriai ėjo kauties ir nugalėti pasaulį.

Visuose gatvių kampuose matosi plakatai: — Rytniečiai, ryto apvaikščiojimui 25 metų popiežiaus Leono XIII jubiliejaus iliustruokite jūsų namų langus!

Užagai ėia pat šventorių pardavinėja tas šampūkes meklėriams.

Visa tai daroma tuo tikslu, kad ryto vakare Rymas turėtų pavidalą "popiežiaus Rymo."

Ir kaip menka ir beprasme yra "politinė" demonstracija, sulyginus ją su propagandos

surengtąja manifestaciją, kuri yra niekas daugiau, kaip tik įžanga rytojaus triumfo.

III.

Kovo 3 d. 1878 m., kardinolas Martel uždėjo ant Leono XII galvos mitrą ir garsiu, bet drebančiu balsu paskelbė išdidžią formulą:

— Accipe Thiarā, tribus coronis ornata, et scias te esse Patrem principum et regum, rectorem orbis, in terrā Vicarium salvatoris Nostri I. C. cui est honor et gloria in saecula saeculorum.

"Priimo tiarą, papuoštą trimis karūnomis, ir žiūk, kad tu esi valdytojų ir karalių tėvas, pasaulio valdonas, viešininkas ant žemės mūsų Išganytojo Jėzaus Kristaus, Jam garbė ant amžių amžinųjų."

Tai įvyko Sikstino Kapelėj.

Iš Vatikano puikiausia galima matyti Kvirinalą.

Nuo Kvirinalo kalno lengva matyti Vatikaną.

Bet Vatikanas nenori pastebėti Kvirinalo. Kvirinalas nenori matyti Vatikano.

Jiedu stovi vienas prieš kitą nieko bendra tarp savęs neturėdami. Kaip susivaidiję kaimynai.

Katalikybė lōšia ne vien pasaulio užkariavimo tragediją, o o gan tankiai valdina ir vadevilij.

Ant tos vadevilinės dirvos kartą įvyko nuo tikis, kuris pagimdė nemažai kalbų tarp diplomatų.

Keletą dėsėtkų metų atgal policijos inspektorius Borgo kvartalo, t. y. gatvių prie šv. Petro bažnyčios, gavo vidaus reikalų ministerijos sekamą pranešimą:

"Jo didenybė, p. vidurinių reikalų ministeris praneša jums, jog valdžia neturi oficialių žinių apie naujo popiežiaus išrinkimą. Todel visi valdininkai privalo susilaikyti nuo dalyvavimo tose iškilmėse, kurias rengia dvasininkai, kad apvaikščiojus popiežiaus išrinkimo įvyki."

Gavęs tokį dokumentą, kvartalo antstolis

pasiskubino pranešti savo kaimynui, Vatikaniui, kad jis negalės imti atsakomybės ant savęs už tai, kas įvyksią iškilmėse. Esą valdžia nedaranti jokių prisirenginių, kadangi ji nieko oficialiai nežinanti apie naujo popiežiaus išrinkimą.

Neturėdama oficialių žinių, valdžia negalinti prisiusti kareivių ir policijos tvarkos palaikymui. Ir todėl jis, to kvartalo antstolis, skaitas reikalingu pranešti, kad jis nuimtas nuo savęs atsakomybę už tai, ką padarys anti-klerikalai ir miršę katalikai.

Krispi susinešė su antstoliu.

Tasai policijos valdininko pareiškimas labai surupino dvasininkus. Vatikane tuoju buvo sušaukta nepaprastas susirinkimas, kuriame dalyvavo šešios dešimtys kardinolų. Pirminiškavo pats popiežius.

Kas daryti?

Sulig bažnyčios įstatymais apie naujo popiežiaus išrinkimą paskelbiamą iš šv. Petro bažnyčios balkono.

Kardinolas, diakonų ordeno galva, išeina ant balkono ir praneša "urbi et orbi". — Rymui ir pasauliui.

— Annunzio vobis gaudium magnum, habemus Pontificem, Eminentissimum et Reverendissimum Dominum... qui sibi nomen imposuit...

"Pranešu jums didelę linksmybę: mes turime vyriausį dvasininką, didžiai gerbiamą valdoną (vardas išrinktojo kardinolo), kuris pasivadino (tariama vardas, kurį pasirenka sau naujasai popiežius).

Paskui pranešama apie tai visomis šventomis valstybėmis. Pranešimas įteikiama tų valstijų pasiuntiniams Vatikane.

Italų valdžia nelaiko pasiuntinio Vatikane. Todėl jai nebuvo kaip pranešti.

Neturėdama specialio pasiuntinio Italija sužino, apie Vatikano įvykius taip, kaip ir likusis pasaulis.

"Visam pasauliui" buvo paskelbta iš šv. Petro balkono.

Todėl italų valdžia negali užsiginti, kad ji nežinanti, kas dabar popiežius.

Be! kas gi daryti?

Bažnyčios patvarkymai reikalauja, kad popiežiaus karūnacija įvyktų šv. Petro katedroj.

Po karūnacijos jis privalo iš balkono pasiųsti susirinkusiems žmonėms, savo miestui ir visam pasauliui tris palaimynimus.

Be kareivių, be policijos tas momentas gali būti pavojingas.

Tikinčiųjų minia ir minia netikinčiųjų. Pas ją gali atsirasti ginklų.

Demonstracija, stumdymos ir galų gale plicijų gali įvykti milžiniškos peštynės.

Kardinolų susirinkimas nusprendė karūnacijos apeigas atlikti Šekštino Kapeljo. Popiežius nuo savo sosto palaimins miestą.

Leonas XIII sutiko.

Krispi trūmavo.

Borgo kvartalo antstolis pasirodė šauniu vyru!

Ministerių laikraščiai ilgais straipsniais darodinėjo, kad toki karūnacija neturinti jokios reikšmės. Esą ji priešinas bažnyčios patvarkymams. Popiežius karūnavotas ne šv. Petro bažnyčioje — nešas joks popiežius.

Bet kardinolai iškaino tikėjosi tokių užmetimų.

Kardinolų susirinkime buvo nuodugnai apsvaistyla antstolio pranešimas ir galimi užmetimai. Tuo tikslu liko parifikti visi įstatymai.

Klerikalų laikraščiuose kardinolai paskelbė įstatymą, išleista... 1059 m.

Ištrauką iš "Constitutiones de electione Romani Pontificis Nicolai, P. P. in concilio apud Latinarum habito.

— Si electus Papa, si belicea fuerit tempestas, non potest inthronizari, nihilominus est verus Papa, et potest regere Ecclesiam Romanam et de omnibus facultati buscius disponere.

Jeigu išrinktasai popiežius "delei karės pa vojaus", visai negavęs užimt sosto ir negali buti karūnavotas, — visgi jis pasilieka tikruoju popiežiu, gali valdyti Rymo bažny-

čia ir tvarkyti jos reikalus.

Gyvenamąjį momentą kardinolų susirinkimas išaiškino "karės stoviu": Tai ir viskas!

Taip Krispi, paskelbęs šachą, pats susilaukė iš Vatikano matą.

Reikėjo kaip nors išsisukti.

Sumanus Borgo antstolis tuoj liko prašalintas už "savavalią susisėsimą su Vatikanu".

Ministerių laikraščiai oficialiai pareiškė, kad valdžia Vatikanui jokių kliučių nedariusi ir niekam nepavėlijusi statyti kokias nors kliutis.

Kar rengiamasi prie tokių iškilmių, — valdžia neskaitanti reikalingu kištis. Esą tai Vatikano dalykas.

Valdžia visuomet vienodai atsineša į iškilmes, kurios įvyksta šv. Petro bažnyčioj. Ji visuomet siunčia kareivių ir policijos, kad palaikytų tvarką. Pasiunčianti policijos ir kovo 3 d.

Kareiviams buvo paliepta atiduoti karinę pagarbą, jei jis pasirodys šv. Petro bažnyčios balkone.

Apie tai buvo paskelbta oficialiai ministerių laikraščiuose.

Taip Krispi vadino popiežių pasirodymą šv. Petro bažnyčios balkone.

Niekaš neklūdo šventamjam tėvui palaiminti žmones.

Krispi darė paskutinį žingsnį.

Jis viliojo net karinę pagarbą.

Vatikanas net nepastebėjo taikių Krispis manevrų.

"Karinis neramumas".

O kas dėl "tempestatis ballca" pipiežiaus karunacija įvyko Sikstino kapelėj, dalyvaudant bažnyčios kunigaikščiams, svetimų šalių pasiuntiniams ir nedideliui būriui rinktųjų.

Popiežius Leonas XIII dėl "karinės neramasties" palaimino "savo miestą" ir "visą pasaulį" iš Sikstino kapelos.

Kareivių pulkai stovėjo atsigrižę į šv. Petro bažnyčios balkoną.

Balkone niekas nepasirodė.

Padėtis buvo kvaila ir kankinanti.

Pirmaisiais atėjo pagerbti, o jų dar niekas nepasitiko.

Krispi tą dieną, turbūt, jautėsi neapsakomai blogai.

Blogiau už jį gal jautėsi tik vienas žmogus Ryme: pašalintas už "betaktingumą" Borgo kvartalo antstolis.

Tokiais įvykiais pasižymėjo užėmimas švento tėvo šosto Leono XIII, kuris buvo didžiausias popiežius, kokį Rymo bažnyčia kada nors turėjo.

(Būs daugiau)

IDEJA ANT MĖŠLYNO.

Diplomatas Jonas: — Mano idėja visuomet buvo tokia: Lietuv-Latviška Respublika. Bet broliai latviai jos nesuprato. Jie reikalauja Mažeikių ir Palangos! O kad taip, tai jiems neteks nė viena skiedrėlė nuo mano laisvo ir nepriklausomo skiedryno. Ar girdyt, neteks!

T. J. KUCINSKAS.

POPIEZIŲ GYVENIMAS.

"Kunigas, jeigu išgėdina nekaltą mergaitę, turi užsimokėti du frankų ir aštuonis sous. (Tai bent idora! T. J. K.).

"Mūsų, turėdama susinešimus su ke-
hais vyrais pačiam, ar rečiau, klištoriuje
ar lauke, jeigu nori gauti doros miniškos
vardą, turi užsimokėti šimtą trisdešimt vi-
ną franką ir penkiolika sous.

"Kunigas, norėdamas gyventi su savo gi-
mine, kaip su pačia, turi užsimokėti septy-
niasdešimt šešis frankus ir vieną sous.
(Tada kunigai šiandien ir gyvena su savo
seserimis. T. J. K.).

"Už kiekvieną nuodėmę, papildytą papras-
to žmogaus, už atleidimą turi užsimokėti
dviešimtis septynis liras ir vieną sou. Už
lytišką susinešimą, — keturias liras turi
pridėti.

"Ištvirkus moteris, kuri nori gauti atlei-
dimą, kad niekas jos neniekintų, ir jeigu
nori vesti ant toliau ištvirkimą, turi užsimo-
kėti šventam tėvui aštuoniasdešimt septy-
nius frankus ir tris sous. Už tokį pat. nusi-
dėjimą, jos vyras, turi užsimokėti panašią
sumą. Jeigu jie (tėvai) turės lytiškus susi-
nešimus su vaikais, turi pridėti šešis frankus.

"Atleidimai už vogimus ir padėjimus, kal-
tininkas turi užsimokėti šimtą trisdešimt
vieną franką ir septynis sous.

"Vyras už mušimą savo moters, turi už-
simokėti į švento tėvo išdą tris frankus ir
keturis sous; jeigu užmuš savo moterį, turi
užsimokėti septyniolika frankų ir penkio-
liką sous, jeigu apsiavęs su kita moterimi,
da turi primokėti trisdešimt du frankų ir
devynis sous. Tie, kurie padės vyrui už-
mušti jo pačią, kiekvienas turi užsimokėti
po du frankų.

"Tas, kuris užmuš savo vaiką, turi užsi-
mokėti septyniolika frankų ir penkiolika
sous. Jeigu tėvas ir motina, apsvairstę už-

muš savo vaiką, jie turi užsimokėti dvide-
šimtis septynis frankus ir vieną sous.

"Moteris, kuri nužudys kūdikį žyvatė, ir
jeigu tėvas pagalbės šiame žudyne, kiekvie-
nas turi užsimokėti po septyniolika frankų
ir penkiolika sous. Kuris parupins pirm-
lankinį kūdikio gimimą, jeigu jis nėra ku-
dikio tėvas, turi užsimokėti franką mažiau.

"Už užmušimą brolio, sesers, motinos,
ar tėvo, turi užsimokėti septyniolika fran-
kų ir penkiolika sous.

"Kuris užmuš vyskupą ar augštesnį pra-
lotą, turi užsimokėti šimtą trisdešimt vi-
ną franką ir keturiolika sous.

"Jeigu žmogžudis užmuš kelis kunigus,
skirtinguose atsistatimuose; turi užsimokėti
šimtą trisdešimt septynis frankus, šešis so-
us už pirmą užmušimą, ir pusę sumos už
kitus. (Reikia, kunigėlis pigesnis už lietu-
višką aviną. — T. J. K.).

"Vyskupas, ar abbotas (mėnykų perdėti-
nis), jeigu slapta užmuš žmogų, ar dėl rei-
kalingumo, ar išnetyčių, turi užsimokėti šim-
tą septyniasdešimt devynis frankus ir
keturiolika sous, dėl atleidimo nuodėmės.

"Kuris nori nusipirkti atleidimą už da-
nepapildytą žmogžudystę, turi užsimokėti
šimtą šešiasdešimt aštuonis frankus ir
penkiolika sous.

"Atverstas eretikas, turi užsimokėti du
šimtus šešiasdešimt devynis frankus už
atleidimą nuodėmių. Sunus, sudeginto ere-
tiko, ar nužudyto torturose, nebus priimtas
į bažnyčią, jeigu neužsimokės į švento tėvo
išdą du šimtus aštuoniolika frankų ir sep-
tyniolika sous.

"Kunigas, negalėdamas išsimokėti skolų,
jeigu nori, kad skolėninkai nereikalautų sko-
lų, turi duoti šventam tėvui septyniolika
frankų ir vieną sous, o skolas bus panai-
kintos.

"Norintis pardavinėti tavorus bažnyčios prieangyje, turi prižadėti užsimokėti keturiasdešimtis penkių frankų ir devynioliką sous.

"Už kontrobandą ar už apgavimą princų už nemokėjimą taksų, turi užsimokėti aštuoniasdešimtis septynių frankų.

"Jeigu miestas nori gauti paveldimą del savo gyventojų, kunigų, zokoninkų ir mlynų, valgyti maistą pagamintą iš pieno ir mėsos uždraustose dienos, turi užsimokėti septynis šimtus trisdešimtis vieną franką ir dešimtis sous.

"Jeigu klostorius nori permainingi savo teises, del blaiviesnio gyvenimo, negu pirma, turi užsimokėti šimtą keturiasdešimtis šešius frankus ir penkis sous.

"Nekaltas (lytiškuose susinesimuose) zokoninkas, jeigu nori praleisti gyvenimą kaip pustelninkas, turi užsimokėti į švento tėvo išdą, keturiasdešimtis penkių frankų ir devynis sous.

"Pasileidęs — vaklata, jeigu nori sugrįžti prie bažnyčios, turi užsimokėti keturiasdešimtis penkių frankų ir devynis sous, ir nuodėmės bus atleistos.

"Zokoninkai ir kunigai, norėdami keliauti savo religiozose drapanose, turi užsimokėti panašią sumą.

"Vikaro (kunigo) benkartas, jeigu nori, kaip kunigas, gydyti savo tėvą, turi užsimokėti dvidešimtis septynių frankų ir vieną sous.

"Nevedusios mergaitės vaikas, jeigu nori įstoti į zokoninkų stoną, turi užsimokėti į švento tėvo išdą, dvidešimtis septynių frankų ir vieną sous.

"Benkartas (turbut kunigo. T. J. K.) norėdamas įstoti į zokoninkų stoną, turi užsimokėti penkiolika frankų ir devynioliką sous.

"Šlubas — paprastas žmogus, norėdamas įstoti į zokoninkų stoną, turi užsimokėti į apaštalių išdą penkiasdešimtis frankų ir du sous.

"Jeigu jis būtų ant dešinės akies aklas, turi užsimokėti panašią sumą; jeigu aklas ant kairės akies, turi užsimokėti šventam tėvui šimtą šešius frankus ir septynis sous, kurie žvairi, turi užsimokėti keturiasdešimtis penkių frankų ir tris sous.

"Skapas (vyras) turi duoti šventam tėvui tris šimtus frankų ir penkiolika sous, už daleidimą būti zokoninku.

Daugybė būtų galima priverst šių atleidimų, bet užteks ir tiek patinėjusių.

Conrad iš Usperg štai ką kalba apie Joną XXII: "O Vatikane, visi turtai atidari del tavęs, tu gali imti su pilnomis rankomis! Linksminkis už nuodėmės žmonijos vaikų, kuomet tavo turtas priklauso nuo jų nuodėmių. Kusomi del ištvirtimo, paleistuvys tės ir žmogžudystės, juo didesnės nuodėmės, daugiau aukso tau atneša. Linksminkis tu Giedok giesmes iš linksmumo! Žmonija priklausanči tavo teisėmis. Tu valdai dideliame ištvirtime ir da manai pedorybes didinti. Vaikai žmonijos, gal papildyt visokias niekšybes, nes jie žino, kad už pinigų nuodėmės bus atleistos. Štai, jis tau atneša aukso, gali būti didžiausias ištvirtėlis, tu atidarysi dangų ištvirtėliams, paleistuviams, žmogžudžiams, tėva-žudžiams. Ką aš sakau?" Tu parduosi ir patį Dievą už auksą."

Jonas XXII mirė gruodžio 1, 1334 metais.
(Bus daugiau).

LEONID ANDREJEV.

MARSELIETĖ.

Tai buvo niekas: dvasia zuikio ir begėdiškas kantrumas darbinio gyvulio. Kada likimas pasitūčiojančiai ir piktai įmetė į mus juodas eiles, mes juokėmės, kaip bepročiai: juk būna tokios juokingos, tokios pačios klaidos. O jis — jis, žinoma, verkė. Aš niekad gyvenime nesusitikau žmogaus, pas kurį būtų tiek daug ašarų ir kad jos tekėtų taip noriai — iš akių, iš nosies, iš burnos. Tarsi vandenyje pandirkyta ir kumštyje sugniaužta kempinė. Ir mūsų eilėse aš mačiau verkiančius vyrus, bet jų ašaros buvo — ughis, nuo kurios bėgo laukiniai žvėrys. Nuo tų didvyriškų ašarų seno veidas ir jaunėjo akys: kaip lava, išsiveržusi iš sutirpusių žemės vidurių, jos išdegindavo nesunaikinamas žymes ir laidojo po savimi ištiestu miestus žemų troškimų ir smulkių rūpesčių. O pas tąjį, kada jis paverkdavo, tik parausdavo nositė ir suslapdavo skepetaitė. Turbut jis džiūvino ją paskui ant virvutės, nes iš kur kitaip jis surinktų tiek skepetaitių?

Ir per visas dienas ištrėmimo jis šliaužiojo pas viršininkus, pas visus viršininkus, kokie tik buvo ir kokios jis galėjo sugalvoti, lenkėsi, verkė, prisaikavo savo nekaltume, maldavo pasigailėti jo jaunystės, davinėjo prižadus neatlidaryt burnos kitaip, kaip dėl prašymų ar pagirimų. Ir tie juokėsi iš jo, kaip ir mes ir vadino jį: „mažoji nelaiminga kiaulė“ ir šaukė į jį:

— Ei, tu, mažoji kiaulė.

Ir jis nuolankiai bėgo ant pašaukimo: jis manė kiekvieną sykį užgirsti žinią apie grįžimą į tėvynę, o jie vien tik tičiojosi. Jie žinojo, kaip ir mes, kad jis nekaltas, bet jie manė jo kančiomis įgąsdinti kitas mažas kiaules. — tarsi jos ir taip neganėtinai bailios!

Ateidavo jis ir pas mus, vejamas gyvuliškos baimės vienumo; bet rustus ir užsidarę

buvo mūsų veidai ir veltui jis jieškojo rakto. Maišydamasis, jis vadino mus mylimais draugais ir prieteliais, o mes lingavome galvą ir sakydavom:

— Žiūrėk! Tave išgirs.

Ir jis leisdavosi sau žiūrėti į duris, ta mažoji kiaulė. Na, argi galima buvo užlaikyti rimbumą! Ir mes juokėmės atpratusiais nuo juoko balsais, o jis, padrasintas ir nusiraminęs, prisėdavo arčiau, ir pasakodavo, ir verkdavo apie savo mylimas knygeles, pasilikusias ant stalo, apie motinėlę ir broliukus, apie kuriuos jis nežino — gyvi jie, ar jau numirę iš baimės ir ilgesio.

Pagalios mes jį išvarydavom.

Kada prasidėjo badavimas, jį apėmė baimė, neapsakomai komiška baimė. Juk jis labai mėgo pavalgyti, nelaimingoji kiaulė, ir jis labai bijojo jos mielų draugų ir labai bijojosi viršininkų: sumišusi jis klaidžiojo tarp mūsų ir tankiai šluostėsi skepetaitė kakta, ant kurio kas-tai trikdavo — ašaros ar prakaitas. Ir nedrąsiai paklausė manęs:

— Jūs ilgai badausite?

— Ilgai, — šurkščiaj atsakiau aš.

— O patylomis jus nieko nevalgysite?

— Mamutės siuntinės mums piragėlių, — rintai pritariau aš. Jis nepasitikinčiai pažiūrėjo į mane, palingavo galvą ir, atsidusęs, nuėjo. — O ant rytojaus užreiskė, iš baimės pažaliavęs kaip papuga:

— Mielai draugai! Aš taipgi badausiu su jumis.

Ir buvo bendras atsakymas:

— Badauk vienas.

Ir jis badavo! Mes netikėjome, kaip netikite jus, nes manėme, kad jis valgo patylomis, ir taip manė ir užveizdos. Ir kada į pabaigą badavimo jis susirgo bado tyfu, mes lik truktelėjome pečiai: „nelaiminga mažoji kiaulė!“ Ir vienas mus — tas, ką niekad nesijuokė, liudnai tarė:

— Jis mūsų draugas. Eikime pas jį.

Jis klejojo ir gailus, kaip ir visas jo gyvenimas, buvo tas besąryšio klejojimas. Apie savo mylimas knygeles kalbėjo jis, apie motinėle ir brolelius; jį prašė piragačių ir prisikavo, kad nekaltas ir maldavo pasigailėjimo. Ir tėvyne jis šaukė, šaukė mielą Franciją — o, buk prakeikta silpna žmogaus širdis! Jis draskė sielą tuo šauksmu: "mielą Franciją!"

Mes visi buvome palatoje (ligoninė), kada jis mirė. Samonė sugrįžo prieš mirtį ir tikiausiai jis gulėjo, toks mažiukas, silpnas, ir tikiausiai stovėjome mes, jo draugai. Ir visi mes, visi iki vienam užgirdome, kaip jis pasakė:

— Kada aš numirsiu, dainuokite man "Marselietę".

— Ka tu sakai! — sušukome mes, virpėdami iš džiaugsmo ir kilančio pikčio. Ir jis pakartojo:

— Kada aš numirsiu, dainuokite man "Marselietę".

Ir pirmą sykį atsitiko taip, kad sausos buvo jo akys, o mes — mes verkėme, verkėme visi iki vienam ir kaip ugnis, nuo kurio bėga laukiniai žvėrys, degė mūsų ašaros.

Jis mirė, ir mes dainavome jam "Marselietę". Jaunais ir stipriais balsais dainavome mes didelę dainą laisvės ir ruščiai pritarė mums vandenynas ir ant paviršio savo vilnių nešė į mielą Franciją ir blyškų klaiumą, ir kruvinai-raudoną viltį. Ir ant visados paliko jis mūsų vėliava — tas niekas su kunu zuikio ir darbinio galvijo ir su didele siela žmogaus. Ant kelių prieš dievyri, draugai!

Mes dainavome. Į mus žiūrėjo šautuvai, piktai traksėjo jų gaidukai; ir aštrūs asmenys durtuvų grąsiai artinosi prie mūsų širdžių — ir vis garsiau, vis linksmiau skambėjo rusti daina; švelniose rankose kovotojų pamaži supėsi juodas karstas.

Mes dainavome "Marselietę".

Vertė K. Baronas.

Penkis metus siautusias gaisras ir dabar dar šėlojasi. Jisai grumojanušluoti visą senąjį pasaulį. Du senojo pasaulio atstovai bevičiai prisiziūri į jį ir sako: "Pervėlu"...

LOURDES "STEBUKLAI".

Verkianti Lourdes Marija. — "Juodosios mišios." — Sumušimas vyskupo ir viduramžinė byla.

Iš Bordeaux, Francijoje, pranešama, kad ten neužilgo bus nagrinėjama sensacinė byla, kuri visai neatsako dabartinei civilizacijos ir kultūros gėdynei ir kuri galėjo pritikti tik patiems tašniausiems viduramžių laikams. Tokios bylos esą Francijos teismai nenagrinėję jau per keletą šimtų metų. O vienok toj byloj dalyvauja labai žymūs žmonės — katalikų pavyskapis — opatas Sapaunghi, buvęs generalis vikaras Rymo katalikų bažnyčios Syrijoje, biržos agentas de Floris, policijos inspektorius Cardon, direktorius orkestros Bertin ir banko kasierius Parantel. Vesti gi tą bylą ir ginti apsiėmė žymiausieji Paryžiaus advokatai.

Ta byla einasi apie stebuklus ir stebuklingą verkiančią Mariją, juodąsias mišias, užkerėjimus, burtus ir tam panašius dalykus. Priešais bylos yra tai, kad keturi viršminėli žmonės sumušė opatą Sapaunghi, už ką jis patraukė juos į teismą. Jie prisipažįsta, kad jie opatą tikrai ir gerai sumušė, bet jie sako, kad tam turėję pilniausios moralės teisės ir kad jie sumušdami opatą darė atlikę labai gerą darbą.

Francijos miestelyje Lourdes yra "stebuklinga panelė "švenčiausia" Marija, kurios paveikslėlius ir stovyteles galima tankiai matyti ir Lietuvoje. (Prof. kun. Bučys yra apie Lourdes stebuklus parašęs visą knygą, kurią, su visais jos "stebuklais" labai puikiai išjuokė prof. kun. A. Dambrauskas). Tokią stovyklą Marijos iš Lourdes, kaip sako kaltinamieji šioj byloj, turėjo ir jauna ir graži Marė Mesmin iš Bordeaux. Bet jos stovyklėlė buvo ne paprasta, o "stebuklinga", nes ji liedavo ašaras. Ir ji tiek ašarų liedavusi, kad jomis pripildydavo indus ir katilelius ir paskui tas "ašaras" pardavinėdavo

tikintiems žmonėms. Apie ponią Mesmin pradėjo rinkties daug tikinčiųjų ir ji iš tu ašarų dariusi gerą biznį. Tarpe jos garbintojų buvo ir keturi apkaltintieji.

1914 m. pės ją apsigyveno opatas Sapaunghi, generalis vikaras Rymo katalikų bažnyčios Syrijoje. Ji jį priglaudusi, maitinusi, aprėdžiusi ir viską geriausią jam dariusi. Bet opatas, kada apsiprato, pradėjęs kalbinti ją prie paleistuvavimo su juo ir pradėjęs reikalauti, kad ji dalintusi su juo pelnų iš verkiančios Marijos ašarų. Norėdama pati viena pelnų valdyti, ji su tuo nesutikusi.

Pagalios opatas gavo paliepimą nuo šv. Denatier ordono išvažiuoti į Nantes. Ir sulig to paties paliepimo "stebuklingoji" verkianti stovyklėlė Marijos iš Lourdes tapo išvežta į franciskonų vienuoliną, kur ji daugiaus nebeverkusi.

Netekusi tos stovyklėlės, o kartu su ja ir biznio, ponija Mesmin pradėjus jieskoti naujos stovyklėlės, kurią neužilgo radusi. Tik ši buvusi ružava ir verkė nebe paprastomis ašaromis, o puikiausiais perfumais rožės kvapnio.

Bet kada opatas Sapaunghi išvažiavo į Nantes, su ponija Mesmin pradėjo daryties blogai. Ji likusi užkerėta ir palapusi "velniui" auka. Negelbėjo ir naujoji "stebuklingoji" verkianti perfumuotomis ašaromis Marijos švenčiausios stovyklėlė. Ją kas tai naktimis kandžiojęs ir įkvėpdavęs nedoras mintis, taip kad galiaus ji viena nebegalėdavusi pasilikti naktį. Gyvenimas dėl jos pasidaręs nebepakenčiamas.

O tą viską daręs opatas Sapaunghi budamas Nance, už kelių šimtų mylių nuo Bordeaux.

Juodosios mišios.

Štai ką apie tai sako pati Mesmin:

"Vėlniškas kerštas kun. opato Sapaunghi pasiekė mane net į Nantes. Persėkioja jis

Religijai biznieriui nusigande. Krikščionybės arklukas nebeišlaiko sunkios naštos.

mane be paliovos ir stengėsi man sumaišyti protą. Kun. opatas Sapounghi įkvėpdavo man žmogžudingas mintis linkui kiekvieno žmogaus, kokį tik pasitikdavau. Iki tokio laipsnio pasidarė su manim keisti dalykai, kad reikėjo mane atidžiai sergėti. Kur opatas turėjo ant manes kokią tai magnetišką spėką.

„Žinau apie tai, kad laike buvimo mano namuose, jis užsiimdavo praktikavimu juodknygystės (burtininkystės). Įpildavo jis į mišrių kieliką kraują keturių rūpužių ir keturių kitų varlių, ir dedavo tą kieliką tarp krutų iš vaško padarytos nuogos moteries. Paskui jis apsiūkdavo bažnytiniiais rūbais ir darydavo užkerėjimus žmonėms, kuriems jis keršijo.“

Kad sustabdžius ponios Mesmin kentėjimus ir išvijus iš jos kun. opato prisūstą „velnią“, keturi virš minėti kaltinamieji susitarė ir nuvyko į Nantes, kad privertus kun. opatą „atsaukti“ savo užkerėjimus ir sunaikinti jo burtininkiškus įrankius. Nuvykę į Nantes jie pirmiausia nuėjo į bažnyčią pa-

simelsti ir išklaustyti mišrių, laike kurių jie uždėjo prisaiką, kad jiems nebutų nuodėmės už kelinamą pralieti kraują ir tada nuėjo pas kun. opatą. Jie be to buvo apsiginklavę ir svietiškais ginklais. Opatas bandė nuo jų ginties ilgu peiliu, bet jie vistiek jį apgalėjo ir mušė jį per virš pusvalandį laiko. Sumuštas ir sužeistas opatas atklavė jienis raktus ir jie sunaikinę visus įrankius. Tada palikę opatą papludusį kraujuose, tie „karžygiai“ išėjo iš „dievobaimingojo“ kunigo namų. Ir — tikėsite ar netikėsite — toje valandoje ponis Mesmin budama Bordeaux, už kelių šimtų mylių, nustojęs kentėti ir velnias ją apleidęs.

Opatas Sapounghi vieton „užleisti“ ir savo užpuolikams „velnią“, patraukė juos į svietišką tėmą.

Tokią tai viduramžinę bylą teks dabar nagrinėti Francijos teismams. Klausimas tik kyla, kaip toli pažangoje ir civilizacijoje nuėjo bažnyčia, kurioj dar gali dėtis tokie dalykai?

— K. B-as.

Robert G. Ingersoll.

VERGIJA.

Vergija užveria visas kitas nedorybes. Tai bendras produktas vaikvagio, pirato, vagies, žmogžudžio ir veidmainio. Jis nupuldo darbą ir paperka tinginystę.

Iš supratimo, kad darbas yra progreso pamatas, kyla tiesa, kad darbas turi būti laisvas. Darbininkas turi būti laisvu žmogum.

Aš norėčiau, pagalios, pamatyti šį pasaulį tokiu, kad žmogus galėtų numirti ir nejausti, kad jis paliko savo pačią ir vaikus auka godumui, pelnagaudytei ar žiaurumams žmonijos.

Kas nors yra bloga su valdžia, kur dirbantys daugiausia turi mažiausia. Kas nors y-

ir bloga, kada teisingumas dēvi skudurus, o šelmystė puikius rubus; kur mylintis, geras valgo trupinius, kuomet nedorėlis sėdi puotose.

Darbo žmonės turi susivienyti ir turi apginti save nuo visų dykunų. Jus galite padalinti žmoniją į dvi klesas. Darbininkus ir dykūnus, maitintojus ir maitinamuosius, teisingus ir neteisingus. Kiekvienas žmogus yra neteisingas, jei jis gyvena iš neapmokėto kito žmogaus darbo, nežiūrind kad jis sėdėtų ir ant kosto.

Mums reikalingi laisvi kurtai ir laisvos galvos — laisvas darbas ir laisva mintis, lai-

svoš rankos ir laisvos smēgenis. Laisvas darbas duos mums turta. Laisva mīnīs dūbs mums liesā.

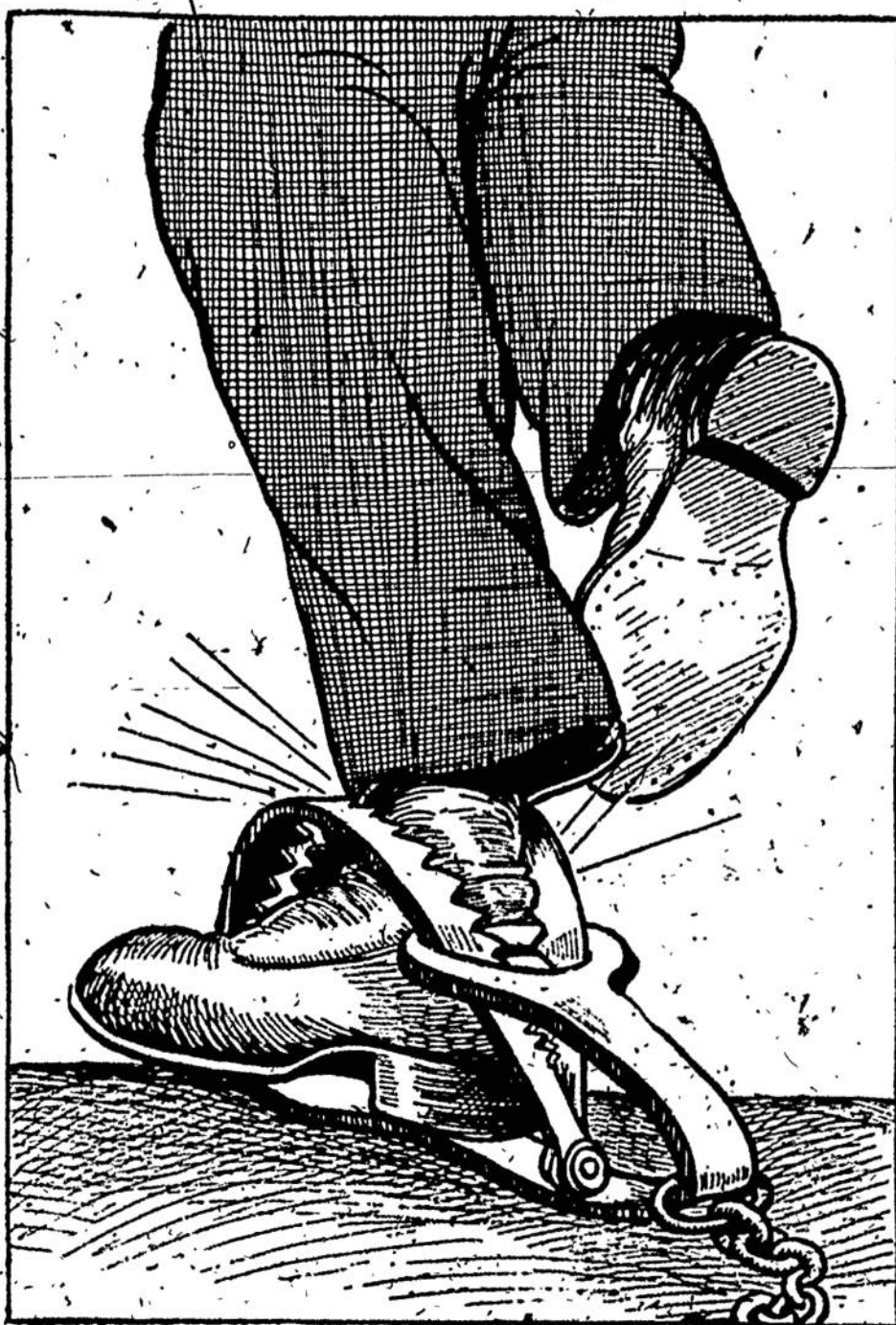
Tol nebus gēntkartēs dideliu žmoniū, kōl nebus gēntkartēs laisvū moterū — laisvū motinū.

Kada moteris protaus ir vaikai sedēs filo-

zofijos prieglobstij, proto pergalē ant tamšos bus pilna.

Teisēs vīrū ir moterū turi buti lygios ir šventos — apsivedimas turi buti puikiu susibendrinimū — vaikai turi buti valdomi gerumu — kiekvienā šeimina turi buti respublikā — kiekvienas židinis demokratiye.

ŠU DIENU LAISVĖ DARBININKUI.

Alginės vergijos pančiai dar nenutrūko.

LAIKRAŠTIJA

Laikraštija, arba periodinė spauda yra vienu svarbiausių judintųjų politinio ir draugijinio išsivystymo, ir yra išreiškėju kultūrinio šalies stovio.

Betgi ji nėra taip sena. Rašyti ir spausdinti lapeliai, trumpai pranešantis apie svarbesnius nuotikius pasirodė tik 14-tame šimtmetyje; jie tai ir padarė pradžia mūsų periodinei spaudai.

Vencėijoje patį valdžia leido tokius lapelius ir už jų skaitymą imdami mažą pinigėlį — gazetą. Nuo to ir paėjo laikraščių vardas gazeta.

17-tame šimtmetyje pasirodė nuolatiniai laikraščiai Frankfurte ant Maino (Vokietijoje), Viennoje (1615 m.), Anglijoje (1621 m.), Holandijoje (1632 m.) ir Francijoje (1632 m.). Didžiųjų tų valstybių sąlygos leidimui laikraščių buvo labai nepatogios, kadangi cenzūra kontroliavo spaudą ir darė į ją didelę įtaką. Kada Anglijoje 1695 m. nuimta cenzūra, periodinė spauda pradėjo labai sparčiai plėtoties.

Pirmutinis dienraštis išėjo 1702 m., anglų kalboje ir vadinosi „Daily Conyent“. Nuo to laiko laikraščiai pasirodė vadovaujančiais visuomenės nuomonei, pasidarė spėka, su kuria turėjo skaityties visi draugijiniai ir politiniai darbuotojai.

Kada pradėta laikraščiuose spausdinti atskaitas apie parlamento posėdžius (1771 m.) ir nuimta mokesčiai nuo popieros ir garšininio, laikraščiai pradėjo skleisties visuose draugijos sluogsnuose ir pasidarė būtina reikalingu dalygu kiekvienam žmogui.

Francuzijoje periodinė spauda pradėjo augiausia plėtoties po 1789 m.

Visose šalyse dabar periodinių leidinių prikaitymas iki virš 50,000, iš kurių vien Suv. Valstijose išspausdina virš 20,000. Pirmas laikraštis Suv. Valstijose pasirodė Bostone „Boston News-Letter“ (savaitinis) 1704 m. Pirmas dienraštis „American Daily Adverti-

ser“ pradėjo eiti 1781 m., Philadelphijoje.

Rusijoje Petras I 1723 m. įsteigė pirmą periodinį laikraštį. „Viedomosti“, kur spausdinosi valdžios paliepimai ir svarbesni politiniai nuotikiai. Prie Ekaterinos pasirodė keli ir satyros laikraščiai, bet tik pabaigoj 18-to šimtmečio duota tikrasis pamatas Rusijos žurnalistikai.

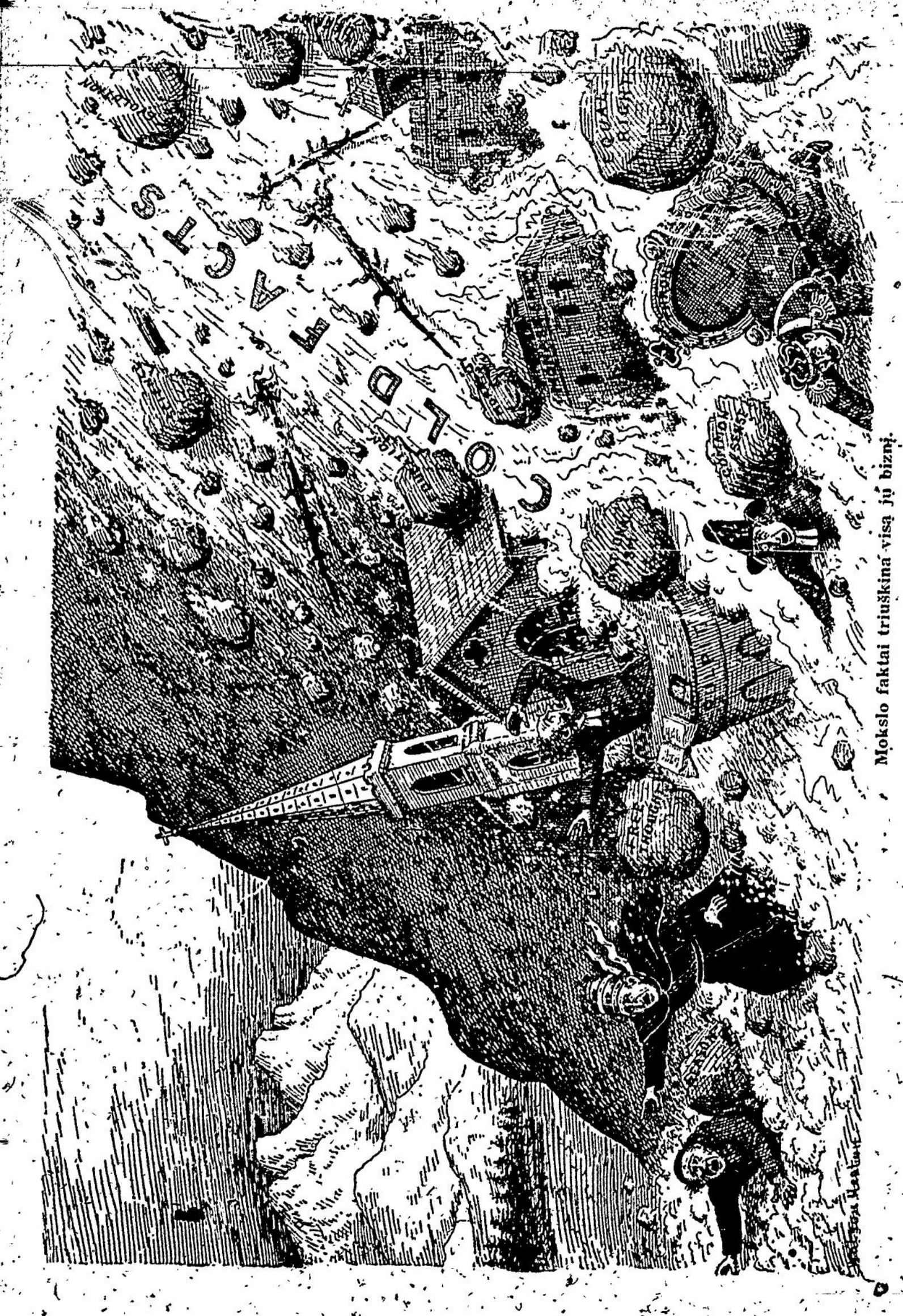
Pirmas lietuvių laikraštis buvo „Aušra“, ėjęs Prusijoje, delei spaudos uždraudimo Lietuvoj. Jis pasirodė 1883 m. Atgavus lietuviams spaudą 1904 m. pirmas laikraštis pradėjo išsidinėti Petrograde „Lietuvių Laikraštis“, o pabaigoj 1905 m. Vilniuje pasirodė pirmas lietuvių dienraštis „Vilniaus Žinios“. Pirmais tikrais lietuvių laikraščiais Amerikoje buvo „Lietuviškas Balsas“ ir „Vienybė Lietuvinkų“, pradėję išsidinėti apie 1885 m., bet pirmas dienraštis — „Naujienos“ — pasirodė tik pradžioje karės, 1914 metais.

Kiek kainuoja dušios išganymas.

Tik \$75 kainuoja dušią išganyti Louisvile. Kuomet Indianapolio kaina pakyla iki \$700. Nem Yorke kainuoja žmogų „ant gero kelio atvesti“ \$600, o Bostone \$500.

KLaidos atitaisyimas.

„Kardo“ 2 numeryj įvyko nemaloni klaida, kurią dabar atitaisome. Tenai buvo pasakyta, kad iš Gilbertono, Pa., Aukavo į L. Laisv. Apsig. Fondą per I. P. Urboną šie draugai: P. Urbonas \$1, K. Laukaitis \$1, K. Rasiūnas \$1; po 50c. J. Staineika, V. Si-manavičius, K. Makauskas ir S. Kudis; o turėjo būti iš Frackville, Pa.

Mokslo faktai triuškina visą jų būtinį.

IVAIRŲS BALSAI.

PAGELBĖKIME LIETUVOS ŽMONĖMS.

Lietuva dabar pergyvena svarbią valandą. Pažangioji Lietuva kaujasi su atgaleivišką klerikaliskąją jos dalimi. Juodieji klerikalai, remiami su jais einančios valdžios, stengiasi galutinai pasmaugti Lietuvoje paskutines žodžio, spaudos, susirinkimų ir organizacijų laisvės, pasiūlydami tas laisvės tik sau, kad galutinai parbloškų pažangųjį judėjimą ir tik jiems vienims užviešpatavęs visoje Lietuvoje. Pažangioji bendruomenė, kad ir taip sunkiose aplinkybėse budama, nors jai atimta žodžio ir susirinkimų laisvė, nors jos laikraščiai yra smaugiami karės cenzūros, kaujasi kaip įmanoma su juoda reakeija ir klerikalizmu ir visais įmanomais būdais skelbia liaudžiai tiesos žodį ir giną jos teises.

Ar mes Amerikos lietuviai laisvamaniai stovėsime nuosaliai mūsų tos kovos ir žiūrėsime kaip juodasis klerikalizmas smaugia jaunąją Lietuvos laisvę? Ne, to mes padaryti negalime. Nors ir čia mes žmonių laisvės priešu turime užlektinai ir nors mūsų rankos būtų kupinos darbo, jei tik panorėtume nuosirdžiai dirbti, vienok negalime užmiršti ir savo draugų Lietuvoje. Jie iš niekur kitur negali tikėtis pagalbos, kaip tik nuo Amerikos lietuvių. Jie jau šaukiasi pagalbos. Ir mes negalime ne išklausyti to šauksmo.

Bet kaip mes galime jiems pagalbėti?

Pirma, suteikiant pinigiską pagalbą toms Lietuvos partijoms, kurios kovoja su klerikalizmu ir reakeija Lietuvoje. Tai geriausiai galime atsiekti aukaudami kuris tik kiek galime Lietuvos Laisvės Fondan (izd. adv. K. Gugis, 3323 S. Halsted St., Chicago, Ill.) ar Lietuvos Socialdemokratų Partijos Remimo Fondan (izd. S. Michelsonas, 255 Broadway,

So. Boston, Mass). Pinigiška pagalba yra ypač svarbi dabar, nes Lietuvoje neužilgo bus rinkimai į Kuriamąjį Seimą. Klerikalai, turintys užlektinai pinigų, tvirtą spaudą ir neaprubėžiotą laisvę agitacijai, galės vesti kuoplčiausią rinkimų kampaniją, kad kuodaugiausia pasiuntus, teisingai ar suktybėmis. Seiman savo žmonių, tokių pat klerikalų ir atgaleivių, kad jie pagamintų tokią šaliar konstituciją, kad Lietuvos biednuomenė kuomažiausia teisų turėtų ir kad užtikrinus gyvenimą tik atgaleiviams ir ponijai. Pažangioji bendruomenė, neturėdama nė pinigų, nė savo tvirtos spaudos, nė dagi laisvės vesti rinkimų agitacijos, negalės vesti plačios kampanijos ir klerikalams tuo būdu, nors ir pagelba įvairių suktybių (o tą jie plačiai vartoja, ką jau parodė dabartiniai rinkimai), gali kartais pavykti. To mes negalime prileisti. O kad kitaip savo draugams užjurių, negalime padėti, tai padėkime nors pinigais. Turint pinigų vis jiems bus lengviau vesti agitaciją. Rinkimai į Kuriamąjį Seimą bus balandžio 14 ir 15 d. Tad la pagalba turi būti suteikta umai.

Antra, siunčiant Lietuvon knygas ir laikraščius. Lietuvoje dabar trūksta gerų knygų ir laikraščių. Knygos ten yra begalos brangios ir biednuomei, kuri ir taip labai kenčia nuo nesvietiško brangumo, veik neprienamos. Pažangių laikraščių Lietuvoje yra mažai, o ir tie nedaug ką gali rašyti, nes jų burną laiko uždare įvairūs kariniai ir komendanturų cenzoriai. Tie patys laikraščiai yra mažyčiai vieno ar dviejų lapelių ir ašaptol negali tinkamai kylančių klausimų apsvastyti. Laisvamaniškų laikraščių Lietuvoje visai nėra. Todėl svarbu yra pasiųsti laikraščių iš Amerikos. Amerikos laikraščiai yra ir didesni ir brandesni savo turiniu

ir pažangieji laikraščiai daug daugiau teisybės pasako apie Lietuvos valdžią ir jos politiką, negu apie tą gali pasakyti Lietuvos laikraščiai. Pareinantys iš Amerikos laikraščiai nėra taip aštriai cenzuruojami, nes jie nepapuoša po karine cenzura. Atatinkamiausiu Lietuvos lietuviams laikraščiu būtų "Kardas", kuris ir nebrangiai atseina pasiųsti į Lietuvą, nepasensia ir jame telpa daug naudingų straipsnių, kurie prablaivintų Lietuvos žmonių protą. Taip jau naudinga būtų užrašyti darbininkų dienraštį "Naujienas" ir "Keleivį". Pasiuntus juos Lietuvon juos skaitytų ne vienas koks žmogus, bet eitu jie iš rankų į rankas. Arba galima juos užsirašyti žineman sodžiaus knygynėliui, kur dar daugiau žmonių juos skaitytų.

Reikia siųsti ir knygas. Pastaruoju laiku, kiek matyt iš laikraščių, knygas leidžia tik klerikalai. Pažangioji bendruomenė neturi ištekliaus leisti didesnių knygų ir turi tenkintis tik brošiūromis. Ypač būtų pagėdautinos mokslinės ir politinės knygos. Tik siunčiant knygas reikia jas surišti, nes paprasti įviniojimai ilgoje kelionėje nusi-drasko.

Lietuvos žmonės jau nesykį, laiškais kreipėsi į Amerikos lietuvių, prašydami knygų ir amerikiečiai negali neišklausyti to prašymo. Ir kam laikyti susidėjus ant lentynos jau perskaitytas knygas, kuomet jos nešų didelę naudą Lietuvoje?

Butų taipgi gera, kad amerikiečiai užrašintų savo pažįstamiems ir Lietuvos laikraščius, k. a. Socialdemokratą (kada jis vėl pradės eiti), Darbininkų Gyvenimą, Darbą, Lietuvos Ūkininką ir k. Ypač biednuomenei, kuri pati ir prie geriausių norų neįstengia laikraščių užsisakyti.

Nenorintys ar negalintys užrašyti laikraščių, siųskite Lietuvon savo jau perskaitytus laikraščius, kad ir nors kels numerius. Kiek vienas laikraščio numeris atneš ten savo naudą.

Kova su klerikalais neužsibaigs vien Ku-

riamojo Seimo rinkimais, bet ji tęsis tol, kol klerikalai nebus galutinai parblokti. Ir mes visi turime kiek galėdami padėti Lietuvai kuo greičiausiai nūsikratyti klerikų kalavijų retėžių. Atėjunas...

KAS DAUGIAU LAIMEJO?

Karės ir taikos aniolai rokuoja savo laimėjimus, kurių jie atsiekė bėgin keturių metų.

Tulas žmogus rašė laiške iš Lietuvos:

"Pirmiausia žengdamas dvasioje per juos slenksti tariau "Tegu bus pagarbintas Jėzus Kristus" ir turiu nuodėją, kad tamstos atsakysite am, am, am, am.

Lietuvių Laisvamanių Federacijos Reikalai

AUKOS M. X. MOCKAUS BYLOS VEDIMUI.

Norwood, Mass., 1 d. spalio, 1919, Mockaus prakalbos.

Aukavo po \$1.00: D. Valma, J. Dundulis, P. J. Saulis, P. Babilas, J. Truskunas.

Po 50c.: S. Simanavičia, E. Kurlis, D. Balciunas, B. Stukas, J. Markevičius, K. Drulis, F. Armakevičius, A. Kruliutė, D. Jonušis, A. Varneckas, M. Sergalis, J. Vizgirda, Jieva Akelaitienė.

Po 30c.: Petras Keršis, J. Grybavičius.

Po 25c.: J. Babilas, J. Valma, P. Vieta, A. Kručienė, V. Žilaitis, P. Žilaitienė, M. Uždavinis, F. Markevičia, Ona Naveckienė, K. Viktoras, A. Salas, A. Aliukas. Sykiu \$14.00, smulkių \$8.00, viso sykiu \$22.00. Pilna suma yra pasiųsta į L. L. F. Aps. Fondą, M. X. Mockus.

Haverhill, Mass. 12 d. Gruodžio, 1919, Mockaus prakalbose, aukavo:

J. Juška \$1.75.

Aug. Kazlauskas \$1.00.

Petr. Pečiukonis 75c.

Po 50c.: A. Kaziukonis, J. Kazlauskas, A. Steponavičius, A. Gaidis, A. Majauskas, J. Paulauskas, V. Paltanavičius, A. Shmitas, S. Uždavinis, V. Račkauskas, J. Jurclionis, Z. Kazlauskienė, P. Miliauskas, K. Jaškelevičius, A. Naudžiūnas, Teklė Kazlauskienė, F. Aibika, V. Balkuvienė, A. Naudžiunienė, A. Akstinienė, V. Keršis, M. Stravinskas, J. Kainis, P. Kunickas, M. Saulėnas. Sykiu 16.00, smulkių \$11.50, viso sykiu \$27.50. Pilna suma yra pasiųsta į L. L. F. Aps. Fondą, M. X. Mockus.

Saughton, Mass. 12 d. sausio, 1920. Mockaus prakalbose. Aukavo po \$1.00:

A. Jurcius, V. Stulgaitis, F. Anksutis, V.

Budinienė.

Po 50c.: P. Yocas, A. Pocevičia, J. Kučinskas, R. Marksas, M. Čigas, D. Stripinis, A. Poškevičius, T. Kibirkštis, A. Yukonienė, V. Rauka, R. Banis, J. Joniškis, El. Joniškienė, J. Loceris, O. Gugienė. Sykiu \$11.50, smulkių \$5.50, viso sykiu \$16.55. Pilna suma yra pasiųsta į L. L. F. Aps. Fondą, M. X. Mockus.

Prisųsta Mockaus adresu į So. Boston, auka nuo Stanley Stankis, Detroit, Mich. \$1.50. Pilna suma yra pasiųsta į L. L. F. Aps. Fondą, M. X. Mockus.

Visas virš minėtas aukas, sumoje \$67.55, siuntė į L. L. F. Aps. Fondą pats M. X. Mockus.

"Kardo" skaitytojų ir rėmėjų domai!

Nuo gegužės 1 deinos "Kardas" išėdinęs padidintas, ir bus spausdinamas tokio pat formiato visados kaip 1 gegužės numeris. Ant gražios, slydžios popieros. Su daugeliu gražių ir įdomių paėvikių. Bus įvesta naujų straipsnių kaip tai moksliskų ir istoriskų, bus gražių juokų skyrius. O kas-gi nežino garsaus "KUNIGO BIMBOS!" "Kunigas Bimba" sakys jums naujus pamokslus apie šventus stonus, aiškindamas visokius sekretus, kokius galėsite tik "Kardą" skaitydami dasižinoti.

Taigi mes ir sumanėme "Kardą" padidinti, nes kaip dabar "Kardas" yra, tai permažas, kada kun. Bimba turėtų daugiau parapijonių. Bet sulyginant su daug didesniu "Kardu" ir geresne popiera, spalvuotas popieros virsellais, kainą bus \$2.00 metams, o pavienis numeris 20c. Taigi pasirodo, kad bus da pigesnis negu dabar. Bet mes da duoda-

Pekla, dangus... Dāngus pekla. Tai visas kunigijos "moksas".

me gerą progą, kas iki 1 d. gegužės užsirašys „Kardą“ metams už \$1.00, tai gaus ji per VISUS METUS tiktai už 1.00 DOL.

Taigi draugai, kuriems rupi gyvenimas, o gyvenimas tai žmogaus siekinys, kur su kožu žingsniu žengi vis pirmyn, tai jieškokite siekio Laisvos dvasios literaturoj, kur yra teisingai atskleidžiama žmogui manijos skraistė. „Kardas“ jums tatau patarnaus.

Pasinaudokite progą užsirašydami „Kardą“ dabar, tiktai už \$1.00 METAMS!

“KARDAS”,

1443 North Paulina Street, Chicago, Ill.

LAISVAMANIŲ DARBUOTĖ.

Tarp Chicagos laisvamanių

CHICAGO. — Vasario 22 d. buvo Chicagos Lietuvių Laisvamanių Federacijos susirinkimas Meldazio svetainėje. Kadangi jau pereiname susirinkime buvo nutarta visas kuopas Chicagoje suvienyti į vieną. — 1-mą kuopą, tad ir šis susirinkimas buvo bendras visų kuopų narių.

Pirmiausia buvo svarstomas paduotas re-

ferendumui projektas įvesti prie Federacijos pašelpo skyrių. Taip jau priimta nus-tatytoji projekte mokesčių skalė.

Paskui išrinkta nauja valdyba suvienytai kuopai. Taip jau išrinktas laikinis Centra-linis pildomasis komitetas.

Susirinkimus nutarta laikyti kas antrą ne-dėdieni kiekvieno mėnesio, 10 val. ryte, M. Meldazio svetainėje. Taip jau įgaliota po du narius nuo kiekvienos kuopos paimti panai-kintųjų Chicagos kuopų turtą ir sujungti su bendros kuopos turtu.

Dabar Chicagos laisvamaniai stropiai dar-blojasi ir jie keina pasirupinti, kad Fede-racijos kuopa Chicagoje turėtų už kelių mė-nesių mažiausia tūkstantį narių. Kiti na-riai užimti rašimu Federacijos konstituci-jos, o pildomoji taryba svarsto apie „paci-dinimą kuone dvigubai „Kardo“. Ir tą no-rima, padaryti taip greitai, kaip tik galima bus susitvarkyti, gal nuo gegužės mėn.

Kovo 21 d. Meldazio svetainėj yra rengia-mas didelis „Kardo“ vakaras, į kurį tiki-masi, atvyks visi iki vienam Chicagos lais-vamaniai. Vakarų programos žada būti la-bai turiningas.

— Atėjunas.

“VELNIŲ KUKNIA”

(Feljetonėlis).

Da Lietuvoje pusherniu budamas girdė-jau žmonės skaitant gazietaose apie kokią-tai labai garsią „Velnių Kuknią“ Pensilve-nijos štetė, o da ir kai kurie amerikoniai parvažiavę į Lietuvą pasakodavo apie tą cudną vietą.

Bet kuž žmogus interesuojies, su tuo kar-tais ir netyčiomis ir susipažįsti.

Taip ir buvo.

Atvažiavau Amerikon, stačiai sakant, pa-tarkčiau į vadinamą „Velnių Kuknią!“ Kai dasižinojau, kad jau gyvenu Pensilvenijoje ir da „Velnių Kuknioj“, tai net mano plaukai atsistojo ant galvos; maniau savo dvasioje, kad dabar tai šit apses visi velniai. Bet

aš velnių nelabai bijodavau, nes turėjau ant kaklo didelę virtinę skaplierių, visokių bro-stvų ir gyvųjų ražančių su stebuklingu kry-žiumi ir šv. Onos kaulą. Tai nė nemačiau nė vieno velnio! Bet mačiau savo akimis daug stebuklų, ne tokių, kokiuos man pasakoda-vo „velnių kuknios“ gyventojai. O jau ba-bių toj „velnių kuknioj“, tai brolyti, negali nei pabaigti. Vieną baigi, tai kitą reikia pradėti, o kaipo grinorių tai visi vaišina: vienokio vyno, kitokio, trečiokio ir suskai-tyti visų vardų nebegalima, o tik pila ir pila už ausies vieną po kitai!

Ir kumyčių gerumas, tai tik ir triusia a-pie tave ir stikliuką pripila, paragina, kad

gertum. Kitą kartą negali nei spėti gerti su kumutēm; mane kaipo grinorių subytindavo ir juokdavo iš manęs, bet aš visgi vyras nepasiduodavau!

Bet geros parapijonkos nepamiršdavo nedėlioje ir į bažnyčią paraginti eiti, o jei nenori eiti tai su kuolu išvarydavo.

Vieną nedėldienio rytą gaspačinė prisikėlė ir rado tik ką mūsų atmušlą didelę bačką byro, ėmė ir išvarė į bažnyčią. Nors ir iš kada buvo palikti pilną bačką, ir per naktį nemiegoję buvome, bet ką darysi, reikia eiti, jei nepaklausysi, tai gausi nugarą išprosyti.

Nuėjome.

Atsiklaupim ir meldžiamės. Aš da nė pusės rožančiaus neatkalbėjau kaip mano. Džiovas ėmė ir pripaškundino bažnyčią! Žinoma tada su Džiovu nebaigė nei poterių greit nešdinomės namo.

Aš jums papasakosiu vieną stebuklą, kai vieną vakarą susirinko visi mainieriai į Mako namus, kur buvo laidotuvės vieno inajnierio. Giesmininkai susėdo apie stalą, pasidėjo po didelę kantičką ir pasistatė po didelį molinį puodą, kaip čia vadina "grin river", o motėriims ir vaikams atmušė po didelę bačką byro. Nabašninkas gulėjo ant lentos pilvą ištempęs ir klausėsi, kai žmonės šėyra apvaikščiojo jo šermenis.

Giedoti ir aš atsisėdau už stalo kaip da Lietuvoj buvau geras giesmininkas, kai užtraukėm "Psalmes Dovydo", tai net langai

drebejo. Paskui pasilsėdami gėrėm ir valgėm, kas ką norėjome.

Apie antrą valandą naktį, kad miegas neimtu da stipriau, paėmė po lašjūką ant drąsos, užgiedojome. Bet štai kaip staiga žiurimė, stovi prie mūsų stalo policmonas. Mes tuoj jam sakome "koman mister, sing and drink!" bet jis atstatė delną ir sako mums:

Jūs negalite vidurnaktį taip balsiai rėkti, nes sukelsite visą miestą...

Mes tada nutarėm sustoti giedoje, o pasilsint gerti ir valgyti kolai diena-išauš.

Begeriant kiti pradėjo šnauti ir miegoti; kas ant suolų, kas ant žemės, tik pasilikome mūsų su Liudviku Gabaliu. Bet jis mokytas vyras. "Krajuj" mokinos ant kunigo. Jis sugalvojo padaryti stebuklą. Atsiklaupė prie nabašninko ir pradėjo lotyniškai mels-tis, kad prisikeltų nabašninkas. Jis meldėsi ilgai ir giedojo kokią tai gesmę, paskui ėmė sodinti nabašninką. Pradėjo nabašninko kaulai braškėti, nors ir nenorėjęs, bet šiaip-taip vis pasodino. Paėmė uzboną šnapso pagirdė ir sako dabar tai šur jau atgys, bet ant nelaimės žiurėta policmono pro langą. Jis įėjęs nedavė nė pabaigti nabašninką prikelti iš numirusių, paėmė mano draugą ir mane ir pusivedė į džėlą.

Aš ir daugiau ką bučia patyręs, jei ilgiau bučia gyvenęs "Velnių Kuknioj".

— M. J. Šil-kis.

JUOKAI

Karta vyras parėjo iš darbo ir rado savo pačią verkiant.

"O, Jonut, paminėjimui mūsų apsivedimo sukaktuvį aš iškepiu puikų piragą ir padėjau atšalti lauke. Ir tas mūsų nedorėlis šuo suėdė jį", skundėsi verkdamas pati.

"Neverk, širdelė", ramino ją glostydamas vyras. Aš žinau žmogų, kuris mums duos kitą šunį".

Vienas vyras nuolatos girėsi, kad jau 20 metų kaip jis turi lietsargį. Kitas nugirdęs

tai patėmijo: "Tai gana ilgai. Jis tikrai turėtų jau sugrąžinti jį".

Ji uždengė knygą ir atsikluso.

— Kame dalykas? — paklausė jos vyras.

— Brangusis, aš taip džiaugiuos, — atsakė ji.

— Bet tu ką tik taip liudnai žiurėjai.

— Aš žinau. Aš skaičiau apie nelaimingą likimą merginų, kurios ištekdėjo už genijų. Ir aš taip džiaugiuos, kad tu esi tik paprastas žmogus.

Onytė turėjo labai nedrąsų vaikina. Kartą ji norėdama jį padrasinti, neva taip sau patėmijo:

— Ar ne keista, kad vyro rankos ilgis yra lygiai toks pat, kaip aplink merginos juoslą?

To but užtekę suprasti, kad ir nedrąsiausiam. Bet to neužteko jos vaikiniui. Jis ant to pasakė tik:

— Labai keista. Jeigu mes turėtumėm

Onytė po to pradėjo įieskoti kito vaikino.

siulą, galėtumėm pamieruoti.

Popiežius skelbia, kad kiekvieno kataliko pareiga yra turėti didelę šeimyną. Bet jo nevedėliai kunigai, vienuoliai ir vienuolės turėtų pirmiausia tai prirodyti savo pavyzdžiu. Tečiaus nereikia smerkti jų neišklaušius: gal jie ir praktikuoja popiežiaus žodžius.

"Nepriimk nieko už tikrą; viską išlirk", sako vienas katalikų laikraštis. Labai gerai. Pradėkime nuo tyrinėjimo dieviškosios galės, kurią savinasi popiežius.

Atėjo laikas, kuomet ir darbo žmonės gali įgyti

MOKSLĄ

O KĄ? TAI L. K. MOKYKLA nurodo visiems tik reikalaukite informacijų šiuo adresu:

L. K. MOKYKLA,
2023 St. Paul Ave., Chicago, Ill.

SKAITYKITE KNYGĄ, KURIĄ VISAS PASAULIS JAU SENAI SKAITO!
Šitos knygos vardas yra *Portugalų Minyškos Meiliški Laiškai*, parašyti per *Minyšką Alkaforado*, 1668 m., klioštoriuį Beją.

Minyškos Marianos Meiliški Laiškai jau senai tapo išversti į visas pasaulio kalbas, o dabar jie tapo išversti ir į lietuvių kalbą; o tai reiškia: ką visas syietas jau senai skaitė su didžiausiu pasimėgimu, dabar ir mes, lietuviai, turėsime progą skaityti.

Minyška Mariana parodė savo laisvais nekaltos mergaitės kiltą, širdystę, tėsingumą, nepergalimą meilę ir neapsakomas kančias už meilę taip, kaip niekas dar neparodė ir, galbut, neparodys niekada.

Minyškos Marianos Meiliški Laiškai tapo išleisti lietuvių kalboj labai storo, didelė knygo. Be to, šita knyga yra papuošta labai puikiais paveikslais. Ir šitos puikios knygos kaina tik \$1.00!

DIDŽIAUSIA IR PUikiausia ARTISTIŠKŲ PAVEIKSLŲ KNYGA!
352 puslapių, 352 paveikslu.

Niekur nėra taip aiškiai atvaizdinama gražiosios lyties (moters) grynas bei plikas kūnas, kaip kad šito knygo.

Šita milžiniškai didelė knyga, 11x8 colius, yra atspausdinta ant labai geros popieros ir apdaryta puikiais, tvirtais audklo apdara.

Ir šita neapikainuojama knyga parsiduoda tik už \$4.00!

Pinigus siųskite money orderiu arba popieriniais doleriais laiške šiuo adresu: *Al. Mar-geris*, 2023 St. Paul Ave., Chicago, Ill.

Siųskite \$5.00 kartu, tai gausite abidvi knygas: *Portugalų Minyškos Meiliški Laiškai* ir *Artistiškų Paveikslų Knyga*.

DARBO ŽMONIŲ KNYGYNAS

Isteigtas 27 d. Spalio, 1917 m.

Nuo 1913 metų įvairiausi ir siekiau prie tikslo — įsteigti knygyną — parūpinti naudingiausi ir tinkamiausi dydžiai penk darbininkams.

Pradžiai darbo gavau apie 50 egz. knygų ir "Naujienu" stotį. Pardavinėjant literatūrą "Naujienu" Stotyje ir parengtuose viešuose vakaruose, susipažinau su plačia visuomene, kuri karis nuo karto reikalaujo nuo manęs knygų. Mano gr pareiga buvo parūpinti jų; ką ir dariau.

Liepos 27 d. 1918 m. nupirkau didelę ir erdvę krautuvę. Taigi, bėgyje dviejų metų.

DARBO ŽMONIŲ KNYGYNAS

Įsto didžiausias knygynas Amerikoje. Kodėl? O gi todėl, kad užganėdinimas ant kiekvieno pareikalavimo davė kiekvienam suprasti, kad DARBO ŽMONIŲ KNYGYNAS ne bizniui tarnauja, bet apšvietai. O todėl, visi apšvietę mylinti ir didino — augino DARBO ŽMONIŲ KNYGYNĄ. Čia dabar yra geriausia proga kiekvienam atsilankyti ir linksmai, tarpe draugų, praleisti laiką pasiskaitymui.

Prie to užtikome cigary, cigarety, saldinių, popieros laiškamis rašyti; gerų ir pigių fontaninių plunksnų ir skanaus gėrimo. Reikalauklis katalogo; prisijungtiame dykai tik įdėkit už de krasos ženklelį.

J. B. AGLINSKAS

3238 S. Halsted St. CHICAGO, ILL. Phone Boulevard 8329